

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»
Факультет природничих наук
Кафедра географії та природознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

О2 Теоретична географія

Освітня програма Середня освіта (Географія)

Спеціальність 014 Середня освіта

Спеціалізація 014. 07 Географія

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри географії та природознавства
Протокол № 1 від “15” вересня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Теоретична географія
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Викладач (-і)	Доц. Гілецький Й.Р.
Контактний телефон викладача	+380966071716
E-mail викладача	yosyp.hiletskyi@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Обов'язкова
Обсяг дисципліни	3 кредити, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Згідно затвердженого розкладу консультацій
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Теоретична географія» входить до переліку обов'язкових компонент ОП «Середня освіта (Географія)» другого рівня вищої освіти за спеціальністю 014.07 Середня освіта (Географія). Особливостями курсу є опора на широкий діапазон знань із багатьох географічних дисциплін, системний характер побудови навчального матеріалу. Він дозволяє формувати у студентів уявлення про еволюцію теоретичних основ географії від фундаментальних здобутків початку XIX ст. до новітніх тенденцій.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою курсу є сприяння отриманню студентами узагальнених знань про сучасний стан теорії географії як комплексної науки і притаманних їй сучасних проблем. Курс покликаний розкрити наукознавчі основи навчальної дисципліни, теоретико-методологічні засади географічної науки – об'єкт і предмет дослідження, структуру, системну методологію, парадигмальну еволюцію, проблеми сучасного розвитку.</p> <p>Студенти повинні Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сутність філософських проблем географії, природознавства, теоретичної географії; - еволюцію поглядів на сутність географії; - світоглядні корені наукової методології, основні методологічні принципи і підходи сучасної географії; - систему дослідницьких методів, які застосовуються у географії для збору та обробки первинної наукової інформації, виявлення емпіричних залежностей і побудови теорій; - закономірності територіальної диференціації та інтеграції та теорію географічних систем; - географічні аспекти теорії взаємодії природи і суспільства. <p>Уміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати основні поняття і терміни теорії географії; - розрізняти і застосовувати методи сучасних географічних досліджень; - характеризувати сучасні проблеми географії, роль географічної теорії у вирішенні сучасних глобальних проблем людства; - вибудовувати методику конкретного наукового дослідження на основі певної парадигми географічної науки; - визначати об'єкт, предмет, мету та завдання конкретного наукового дослідження на основі певної парадигми географічної науки. 	
4. Компетентності	

Аналіз та синтез (C1). Здатність і готовність спрямувати дії на розв'язання складних непередбачуваних задач і проблем у науково-дослідній роботі в сферах педагогіки.

Дослідницька (C2). Здатність і готовність аналізувати та моделювати навчальний процес.

Проектувальна (C3). Здатність і готовність розробляти моделі та готувати аналітичні звіти про сучасний стан та розвиток географічної освіти рідною та іноземними мовами.

Популяризаційні навички (C5). Вміння спілкуватися із нефахівцями, певні навички викладання, роботи зі ЗМІ.

Етичні установки (C6). Дотримання етичних принципів як з погляду професійної чесності, так і з погляду розуміння можливого впливу досягнень з природничих наук на соціальну сферу; здатність цінувати різноманіття та мультикультурність; здатність до критичного мислення, навички обдумування; міцне знання професії на практиці

Діагностична (C8). Володіння філософськими знаннями, теорією та методологією (підходами, принципами і методами) розпізнавання проблеми, виявлення характерних ознак ситуації; застосування цих методів та принципів, аналіз соціальних і природних об'єктів, процесів, ситуацій, проблем, випадків, що розпізнають деформації та встановлюють їх причини. Діагностика поширюється на ситуації, що відображають предмет професійної діяльності, міжнародні проекти, програми.

Глибокі знання та розуміння (C10). Здатність аналізувати географічні об'єкти і процеси як природного походження, так і антропогенні, з погляду фундаментальних принципів і знань природничих наук, а також на основі відповідних методів. Здатність розв'язувати педагогічні ситуації та практичні проблеми в професійно-педагогічній діяльності, що передбачають застосування теоретичних положень педагогіки, психології та окремих методик навчання, проведення досліджень і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Ерудиція в галузі (C13). Здатність описати широке коло географічних об'єктів у процесі викладацької діяльності

5. Результати навчання

D 6. Знання основних принципів і положень теоретичної, фізичної, суспільної та конструктивної географії (C3, C8, C10).

D 7. Вміти поєднувати теорію і практику, а також приймати рішення та виробляти стратегію діяльності для вирішення завдань спеціальності з урахуванням загальнолюдських цінностей, суспільних, державних та професійних інтересів (C1, C2, C3, C6, C8).

D 8. Уміння застосовувати знання та розуміння на операційному рівні теоретичної і прикладної географії та суміжних наук (економіки, соціології, психології тощо), щоб розвинути розуміння міждисциплінарних зв'язків курсів географії, педагогіки та методики викладання (C8, C10, C13).

D 12. Здатність описати основні закономірності та тенденції трансформації географічної освіти у XX - на початку XXI ст. Здатність описати базові характеристики інклюзивного розвитку учнів на рівні окремих класів (C1, C5, C8, C10, C13).

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12 год
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18 год
самостійна робота	60 год

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	014 Середня освіта	I м	Нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Становлення географії як науки. 1. Еволюція поглядів на предмет, зміст і завдання географії з найдавніших часів до кінця XIX ст. 2. Переломний етап у розвитку географії на рубежі XIX і XX ст. і початок сучасної географії. 3. Сутність географії та її завдання в уявленнях різних наукових шкіл.	Лекція 2 год, семінар 4 год	2, 3	Опрацювати лекційний матеріал, додаткові джерела і тест із теми 10 год	5	1-й – 3-й тижні навчання
Тема 2. Об'єкти вивчення географічної науки. 1. Об'єкти вивчення географічної науки. Природні географічні системи. 2. Людина як об'єкт географічного вивчення.	Лекція 2 год, семінар 2 год	1, 2, 5, 7,8	Опрацювати лекційний матеріал, додаткові джерела і тест із теми 8 год	5	4-й – 5-й тижні навчання
Тема 3. Географія у системі наук. 1. Географія серед наук і структура географічного знання. 2. Сучасна система географічних наук.	Лекція 2 год, семінар 4 год	1, 2, 5, 6, 8	Опрацювати лекційний матеріал, додаткові джерела і тест із теми 12 год	5	6-й – 8-й тижні навчання
Тема 4. Методологія наукового пізнання в географії. 1. Поняття методології науки. 2. Рівні методології сучасної науки. 3. Методологія і методи наукового дослідження. 4. Рівні наукового пізнання.	Лекція 2 год, семінар 2 год	1, 2, 4, 5, 8	Опрацювати лекційний матеріал, додаткові джерела і тест із теми 8 год	5	9-й – 10-й тижні навчання

5. Співвідношення методології і методики досліджень.					
Тема 5. Організація та методи географічного пізнання. 1. Побудова програми дослідження 2. Методи спостереження 3. Експеримент 4. Методи узагальнення 5. Картографічний метод. 6. Єдність традиційних та новітніх методів в географічних дослідженнях. 7. Районування як метод географічного синтезу.	Лекція 2 год, семінар 2 год	1, 5, 6, 7	Опрацювати лекційний матеріал, додаткові джерела і тест із теми 10 год	5	11-й – 12-й тижні навчання
Тема 6. Системна методологія і теоретизація географії. 1. Сутність поняття «система» 2. Структура і класифікація систем 3. Властивості систем. 4. Головні системні категорії географічної науки. 5. Основні поняття географічної науки у шкільних курсах географії	Лекція 2 год, семінар 4 год	1, 2, 4–8	Опрацювати лекційний матеріал, додаткові джерела і тест із теми 12 год	5	13-й – 15-й тижні навчання
7. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу		Поточний контроль здійснюється під час усних відповідей на семінарських заняттях контрольних тестових зрізів з усіх тем курсу. Частина часу на семінарських заняттях виділяється на написання контрольних зрізів у формі тесту, які мають на меті перевірити знання студентів з основних тем навчальної дисципліни. Оцінки за кожний контрольний зріз виставляється у 100-й шкалі, яка переводиться у			

	<p>національну шкалу («відмінно» - А, «добре» - В,С, «задовільно» - DE, «незадовільно» - FX), які отримані студентами, виставляються у журналах обліку відвідування та успішності академічної групи.</p> <p>Семестровий (підсумковий) контроль проводиться у формі екзамену, на якому пропонується тест, який охоплює усі теми курсу. Описові завдання у ньому передбачають перевірку знань студентом усього програмового матеріалу з навчальної дисципліни, здатності творчо використовувати здобуті знання.</p>
Вимоги до письмової роботи	З усіх основних тем курсу обов'язковим для кожного студента є написання усіх контрольних зрізів знань у формі письмового тесту.
Семінарські заняття	<p>Семінарські заняття вимагають від студентів дотримання певного рівня відповіді, яка передбачає як опору на лекційний матеріал, так і використання рекомендованої літератури та інших додаткових джерел інформації.</p> <p>При оцінюванні відповідей враховується також рівень теоретичної підготовки, розуміння причинно-наслідкових зв'язків, володіння понятійним апаратом.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Студенту виставляється підсумковий бал як допуск до екзамену після складання контролю самостійної роботи, якщо впродовж семестру він написав на позитивну оцінку письмові контрольні зрізи і ще отримав дві і більше інших поточних оцінок за усну відповідь на семінарському занятті.</p> <p>Студент, який пропустив заняття під час яких виконувалися письмові зрізи, повинен впродовж наступних двох тижнів після пропущеного заняття, написати цей зріз. Написання усіх передбачених тематичних зрізів є умовою допуску до підсумкового контролю. Максимально за написання екзаменаційної роботи студент може отримати 50 балів.</p>
8. Політика курсу	
<p>Організація навчального процесу здійснюється на основі кредитно-модульної системи відповідно до вимог Болонського процесу. Зараховуються бали, набрані при поточному оцінюванні, а саме на контрольних зрізах, виступах на семінарському занятті. При цьому обов'язково враховується присутність студента на заняттях та його активність під час практичних робіт. Пропуски чи запізнення на заняття не звільняють від написання тематичних зрізів знань у письмових робіт.</p> <p>Не допускаються списування та несвоєчасне виконання поставлених завдань для самостійного опрацювання, наявність незадовільних оцінок за 50% і більше навчального матеріалу.</p> <p style="text-align: center;">Політика щодо академічної доброчесності</p> <p>Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів,</p>	

що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням: «Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”» https://pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2021/02/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-%E2%84%96627_27.09.2018.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

В Університеті діють морально-етичні принципи та правила поведінки викладачів і студентів, яких слід дотримуватися у своїй діяльності, прописані в Кодексі честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

<https://pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2021/02/%D0%9A%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81.FR12.pdf>

Політика щодо перескладання змістових модулів та оскарження оцінювання

Ліквідація академічної заборгованості, перескладання змістових модулів та оскарження результатів оцінювання проводиться згідно порядку прописаного в «Порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)»

<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/PORYaDOK-Orhanizatsii-Ta-Provedennia-Otsiniuvannia-Uspishnosti-Studentiv-Prykarpatskoho-Natsionalnoho-Universytetu-Im.-Vasylya-Stefanyka.pdf>

Участь в опитуванні (анкетуванні)

По завершенні вивчення курсу здобувачі вищої освіти мають можливість пройти опитування у системі Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності <https://d-learn.pnu.edu.ua/> щодо удосконалення якості навчання. Анкета носить анонімний характер і включає 10 запитань, відповіді на них будуть використовуватися лише в узагальненому вигляді.

Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності студентів, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати їх пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

9. Рекомендована література

1. Влах М. Теорія і методологія географічної науки : навч. посібник /М.Влах, Л. Котик. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 344 с.
2. Исаченко А. Г. Теория и методология географической науки: Учеб. для студ. вузов / Анатолий Григорьевич Исаченко. – М.: Издательский центр «Академия», 2004. – 400 с.
3. Круль В.П. Теорія і методологія географічної науки (ретроспективний огляд до 70-80-х-рр. ХХ століття) : навч. посібник /В.П.Круль. – Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2018. – 344 с.
4. Мороз С. А., Онопрієнко В. І., Бортник С. Ю. Методологія географічної науки: Навч. посібник. – К.: Заповіт, 1997.— 333 с.
5. Немець К.А. Теорія і методологія географічної науки : методи просторового аналізу : навчально-методичний посібник. Харків : ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2014. 172 с.
6. Пістун М. Д. Основи теорії суспільної географії: Навч. посібник. – К., 1994.
7. Топчів О.Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики: Навчальний посібник. – Одеса: Астропринт, 2005. – 632 с.
8. Шаблій О.І. Основи суспільної географії : підруч. для студ. вищ. навч. закл. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 296 с.

Викладач _____ **Й.Р. Гілецький**